

(पेपर २)

(Text Book of Surgery)

लेखक वैद्य राजेश पंडित

प्रकाशक

श्री धन्वंतरी बुक पन्लीशर्स

भांडे प्लॉट चौक, उमरेड रोड, नागपूर मो. 8007677540

Dr. Rajesh Chandrakant Pandit

- Professor Dept. of Shalya, Tantra.
- B.A.M.S. Completed From Government Ayurvedic College, Nanded.
- M.S. (Shalya-Tantra) Government Ayurvedic College, Nanded (MUHS, Nasik)
- Research Paper Presentation in CCRAS New Delhi.
- National Level Seminar Attended at various Colleges in Maharashtra-india
- Distinction in M.S. (Shalya)

About The Book

- · Description in easier language for better grasping.
- Full of Diagrams & Flow Charts for Better Understanding.
- As per CCIM & MUHS Syllabus.
- Full Coverage of Ayurvedic as well as modern concepts
- Useful for UG and PG students

ISBN NO.: 978-93-85825-43-9

ः वितरक : **धन्वंतरी बुक्स ॲन्ड स्टेशनर्स** जगनाडे चौक, नंदनवन, नागपूर फोन (0712) 2741035

त्यात स्पन्दन जाणवत नाही. उदरभागी वृध्दी होत नाही, गाभणीची लक्षणे उपस्थित स्थात स्पन्दन जाणवत नाही. उदरभागी वृध्दी होत नाही, गाभणीची लक्षणे उपस्थित स्थात स्यात स्थात स्यात स्थात स त्यात स्पन्दन जाणवत नाही. उदरनाः हे त्यानंतर करतातः विद्वान यालाच अतिकात्सात्यानंतर करतातः विद्वान यालाच अतिका त्यात स्पन्दन जाणवत नाही. अर्थकाल झाल्यानंतर करतातः विद्वान यालाच आतिका अतिकार्धित स्ताप्तिक स्तापितिक स्ताप्तिक स्तापितिक स्ताप्तिक स्ताप्तिक स्ताप्तिक स्ताप्तिक स्तापितिक स्ताप्तिक स्तापितिक स्ताप्तिक स्तापितिक स्

रक्तज गुल्माचा ।"" म्हणतातः म्हणतातः चरकाचार्याच्या मतानुसार यात स्पंदन हे लक्षण पीडन केल्या नंतरच जाणवते. वान्भरत्वात्रात्र चरकाचार्याच्या मतानुसार यात स्पंदन हे तक्षण पीडन केल्या नंतरच जाणवते. वान्भरत्वात्रात्र्यात्र्यात्र्यात्र्यात्र म्हणतात. चरकाचार्याच्या मतानुसार यात रूप्ते होत नाही. परंतु फक्त गुल्माची वृध्दी होते असे प्राप्ति चरकाचार्याच्या कोणत्याही प्रकारची वृध्दी होते असे श्राप्ती। चीच्या कृक्षित कोणत्याही प्रकारची स्थान हे गर्माशय सांगितले आहे ते यावरुन लक्षात येते बीच्या छे।न्यः स्वातंत्र गुल्माच ८५। जाते पीडित खीची चिकित्सा पितगुल्माच्या से "क्या आहे. चक्रपाणिनी रक्तज झालेल्या गुल्माचे पीडित खीची चिकित्सा पितगुल्माच्या विकास आहे. चक्रपाचा प्रयोग आणि पिप्पाल विकास आतंत्र विकृतीमुळे उत्पन्न झालेल्या भूतनासाठी पलाशक्षार जलाने सिध्द घृताचा प्रयोग आणि पिप्पाल कार्या विकास सेटनासाठी पलाशक्षार जलाने खळाडव्यांनी रक्ता अहं. प्रथाना अधित हो। प्रयोग आकि विकल्पा अहं प्रयोग आकि विकल्पा अति विकल्पा अति विकल्पा अति विकल्पा अति विकल्पा अति विकल्पा अति विकल्पा करावी. यात गुल्म करावा अधवा विवल्यादि उष्णद्रव्यांनी रक्तगुल्माचे भेदन करावा अधवा विवल्यादि अध्याद्रव्यांनी रक्तगुल्माचे भेदन करावा अध्याद्रा करावा अध्याद्र कराव अध्याद्र करावा अध्याद अर्तिव विकृताः । ''प्पत्याती पताः । अर्थाती विष्यात्यादि उष्णाद्रव्यांनी रक्तगुल्माचे पेदन अर्थाता अर्थाता विष्यात्यादि उष्णाद्रव्यांनी रक्तगुल्माचे पेदन अर्थाता अर्थाता विष्यात्याति । जन्म अर्थाता करावी असे सांग्रीत अर्थाता करावी असे सांग्रीत ।

चिकित्सारक्तप्रदराच्या चिकित्सेप्रमाणे करावी. विकित्सा रक्तप्रदराच्या भाग । विकित्सा १० व्या महिन्यात करावी असे सांगितले आहे. चरकाचार्यांनी रक्तजगुल्माची चिकित्सा १० व्या महिन्यात करावी असे सांगितले आहे.

रक्तमोक्षण अ उ ... अ ... जिल्ला के अथवा गुल्मस्थानावर जलौकावचरण करावे सिरामोक्षणाद्वारे बाहेर काढावे अथवा गुल्मस्थानावर जलौकावचरण करावे क्षण क्षण शुलयुक्त, उन्नत स्पन्दनरहित, दाह, पाक आणि वेदनायुक्त गुल्म असल्यास त्यातील सुनित्त शुलयुक्त, उन्नत स्पन्दनरहित, दाह, पाक आणि वेदनायुक्त गुल्म असल्यास त्यातील सुनित्त

गुल्मात विम्लापन आणि अध्यंजन गुल्माच्या चिकित्सेत वि+्ताप । शुल्माच्या चिकित्सेत वि+्ताप । याचप्रकारे हरितकी चूर्ण इत्यादी उदररोगात वर्णित घृत, मूत्रवर्तिका तसेच पत्र लवण, मोल्ला याचप्रकारे हरितकी चूर्ण इत्याचा उल्लेख वातव्याधित केलेला आहे यांचा वापर करावा, त विम्लापन आणि अध्येजन, अध्येज्जन, दहन आणि कोष्ण शाल्वणादि उपनाह जालनाच्या चिकित्सेत विम्लापन, अध्येज्जन, दहन आणि कोष्ण शाल्वणादि उपनाह जालनाच्या चिकित्सेत विम्लापन, अध्येज्जन, दहन आणि कोष्ण शाल्वणादि उपनाह जाले याचप्रकारे हरितक। यूण रेजार्ग जलेख वातव्याधित केलेला आहे यांचा वापर करावा, आणि कल्याणलवणादि लवणांचा उल्लेख वातव्याधित केलेला आहे यांचा वापर करावा,

गुल्मोपद्रव गुल्मात अपथ्य पद्रव स्वहेतु प्रकुपित दोषांमुळे गुल्म पीडित रुग्णात शुल होतात त्यात खिळा गाडल्याप्रमाणे वेदना होता .

त अपन्य शुष्कमांस, मूलक, मत्स्य, शुष्कशाक, मुद्ग आदि दाळ, आलुक तसेच क्षीरवृक्षांचे मधुर फळे_{गुल्ला}

अध्यक्ष गुल्माने योडित क्ष्मण जिल्लोव शासक क्षिकित्ता कारत

विद्रधी वगुल्म भेद अपथ्य आहत

विद्रधी (Abscess)

सनिबन्धन

मासवरक्त दुष्य

विद्रधी मांसरक्त निर्मित विद्रधीमध्ये पाक होतो

गुल्म (Gaseous swelling of the abdomen) अनिबन्धन (without any base) प्रकुपित दोष गुल्माकार होतात. जलबद्बुद् प्रमाणे व स्रोतानुसार गुल्मामध्ये पाक होत नाही

्रील्माल शुरुवकर्म पूर्वात क्रियामनुपरभ्यच

्रम्यानीता द्वाचीत् त्याव्या मध्या त्याना स्थाप

ंत्रहा गुल्माः। जेव्हा गुल्म। जीवागुल्म विदाही झाल्यास अशा स्थितीत गुल्माची चिकित्सा ही शस्रकमि करावी. ति . प्रतिष्ट्रियः शासं तत्र भिषग् जितम्।। राजियो विदेखोत शासं तत्र भिषग् जितम्।। राजियो विदेखोत रुगणात समुचित चिकित्सा न दिली गेल्यास रुक्त - ० रण' मो विदर्ध विगुल्माने पीडित रुग्णात समुचित चिकित्सा न दिली गेल्यास रक्त व पित्त हे अतिमात्रेत वाढते विद्या गुल्माने विदाही झाल्यास अशा स्थितीत गुल्माची चिकित्सा ही शस्रकमि कज्ज

अपक्रगृल्म लक्ष्मणे ि भें कितिसंस्थानो गूढमांसान्तराश्रयः। गुरुः कितिनसंस्थानो गूढमांसान्तराश्रयः।

अधित्यत्त ६ तयः ३६च्य आधित्

उपामध्य - कालाहिस क्रिक्टिमा किर्वाक कि विक्रिक्तिक क्रिक्ट कि विक्रिक्तिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक क्रिक्ट क्रिक्ट क्रिक क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्रिक क्रिक्ट क्रिक क्र ुकः का०ः। पुरुः स्थिरश्चेव द्यपक्को गुल्म उच्यते ।। ..चःचि.५/४० पर धन्नव्यक्त जिल्लाक्त अन्तर्थात्र अस्तर्थात् अस्तर्थात् पुल्म कठोर आकृतीचा आहे. ज्याने आतं जन्म---े अविवर्णः। १८०० अविवर्धात गुल्म कठोर आकृतीचा आहे. ज्याने आत जाऊन मांसाचा आश्रय घेतलेला आहे. ज्या अवस्थात गुल्म कठोर आकृतीचा आहे आणि जो गुल्म स्थिर आहे त्याला अपक गन्म --- रेजिंग ज्या अवस्थः न निव्यति अहि आहि आणि जो गुल्म स्थिर आहे त्याला अपक गुल्म असे म्हणावे. ज्यामध्ये त्ववाभागी अविवर्णता आहे अणि जो गुल्म (स्थर आहे त्याला अपक गुल्म असे म्हणावे.

ध्यातगुल्मण" विहशुलातिसङ्क्षोभस्वप्न नाशारतिज्वरेः।गिङ्गाजम नामानज्ञः विश्वाः विद्वारम् निकारहरू विहशुलातिसङ्क्षोभस्वपन तमुपनाहयेत्।।हा..च.चि.प/४०००० क्षाः।व्याः

द्धार्थः विद्धामानं जानीयाद्गुल्मं तमुपनाहयेत्।। शा.च.चि.५/४१००० क्रिकेट विद्यानं जानीयाद्गुल्मं तमुपनाहयेत्।। शाम् निदानाज जन्म विदेशमान गः विदेशमान गः ज्या अवस्थेत गुल्मात दाह, वेदना, बेचैनी, क्षोभ, निद्रानाश, अरति आणि ज्वर ही लक्षणे दिसतात ती त्या जाराती पच्यमानावस्था असते त्यावर उपनाह स्वेद बांधावा. अवस्था गुल्माची पच्यमानावस्था असते त्यावर उपनाह स्वेद बांधावा.

्वक्रगुल्म लक्षणे

विदारः श्वावे सरक्तपर्यन्ते संस्पर्शे बस्तिसन्निभे ।। गणितापण्डति छुत् ।५६५ ।५६५ ।५६५ ।। १००० ।। १००० ।। १००० ।। विवहिलक्षणे गुल्मे बहिस्तुङ्गे समुन्नते।

श्याप । । विवीडितोन्नते स्तब्धे सुप्ते तत्पार्श्वपीडनात्। ज्यष्ट कि लखार्थ प्रदेश प्रमुखाताला । अस्ति । ज्याप तंत्रेव पिण्डिते शूले सम्पकं गुल्ममादिशेत्।।...च.चि.५/४२,४३

त्रण ज्या अवस्थेत गुल्मात विदाही लक्षणे उत्पन्न होतात बाहेरील त्वचेवर उन्नत्व दिसून येते, उन्नत्व ण्या चारही बाजूला रक्तवर्णता प्राप्त होते आणि मध्यभागी श्याव वर्णता येते. स्पर्श केल्यास जलाने द्वीपल्यास त्याचा पार्श्व भाग दबल्यामुळे गुल्मस्थानात स्तब्धता आणि निश्चलत्व येते आणि गुल्म पूर्ण भरलेल्या बस्तिप्रमाणे भासते, दाबल्यावर आत जावून पुन्हा उन्नत्व प्राप्त होते. रुग्णानु कुशीवर विण्डाकार आणि शूलयुक्त असल्यास त्याला पक्व गुल्म समजावे.

क्कगुल्म चिकित्सा

तत्रधान्वन्तरीयाणामधिकार: क्रियाविधी। वैद्यानां कृतयोग्यानां व्यधशोधनरोपणे ।। ...चः चि.प्/४४ मामः इतनः निष्कृतिन्द्रक

अपनेट्य मिक्सादा डाइनाल

गुल्माची पक्वावरूथा जाणून चिकित्सकाने वेधन , शोधन आणि रोपण अशी चिकित्सा करावी.

169 =

स्थानकः कंटर्नेदर्शनान्त्रं विष्या न शास्त्राप्त

Recent Tremds in Medical Pharmaceutical

Volume 5

Dr. Ahmed G. Hegazi

Edited Book: Recent Trends in Medical Pharmaceuticals

Volume 5

Edition Ist

Publication Year: March. 2023

© Innovat Publisher

ISBN: 978-81-957687-4-5

Copyright © Authors and Publisher

Publisher and address

Innovat Publisher
576-Sudama Nagar, Indore 452001 (M.P.), INDIA
Email: innovatpublisher@gmail.com

Printer: Innovat Publisher

MRP: INR 500

ROLE OF GRAHANEEASHTAKA IN VATAJ GRAHANI: A CASE REPORT

ABSTRACT: Grahani is a common disorder of GIT system in the present era because of the improper food habits junk food, stressful lifestyle, etc. Grahani is also known as the Pittadhara Kala. A diagnosed case of Grahani is discussed here. In this case studied patient was administered first laghvaashan for 7 days, after that Grahaneeashtak. This Ayurvedic treatment showed highly significant results.

Keywords : Vataj Grahani, Grahaneeashtak, Pittadhara Kala

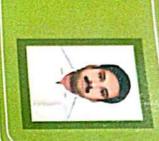
Dr Sagar F. Magar¹, Mamta M. Nakade²

¹Assistant professor (pursuing Ph.D.) department of Panchakarma, SSVP Ayurved College, Hatta, Dist.-Hingoli, ²Ph.D. Prof. HOD Department of Panchakarma, Dr. D. Y. Patil Ayurved College &Research Center, Pimpri, Pune. Dr. D. Y. Patil Vidyapeeth (Deemed to be University)

(For Private Circulation) वैद्य अतुल ज्ञानदेव सानप and Research Institute, Jaina Dr. Vedprakash Patil Ayurved College Assi, Prof.Dept of RSBK M.D. (Rasashastra & BK) Mob.8788585238 Price : Rs.360/-

Mob. 8983251147 Asso, Prof.Dept of RSBK M.D., (Rasashastra & BK) वैद्य अजय विरस्वामी नागुला At Hatta Dist Hingolt. Ayurved College and Research Institute Sau Shantadevi Vedprakash Patil

वैद्य अभिजीत हरिहरराव जोशी M.D., Ph.D.(Sch) (Rasashastra) Aditya Ayurved College and Asso. Prof. Dept of RSBK Research Institute, Beed. Mob. 9423469679

|| क्षे आयुर्वेदीय रसशास्त्र (IATROCHEMISTRY) Se

आयुर्वेदीय रसशास्त्र (IATROCHEMISTRY)

वै. अभिजीत हरिहरराव जोशी

M.D., Ph.D.(Sch)(Rasashastra)

Asso. Prof. Dept of RSBK

Aditya Ayurved College and Research Institute, Beed.

वै. अजय विरस्वामी नागूला

M.D., (Rasashastra)

Asso. Prof. Dept of RSBK

Sau. Shantadevi Vedprakash Patil Ayurved College and Research Institute, At Hatta Dist Hingoli.

वै. पंकज कौतिक कोळंबे

M.D. (Rasashastra)

Asso. Prof. Dept of RSBK

Arihant Ayurved College and Research Institute, Gandhinagar.

वै. अतुल ज्ञानदेव सानप

M.D. (Rasashastra)

Assi. Prof. Dept of RSBK

Vedprakash Patil Ayurved College and Research Institute, Jalna.

PHARMACEUTICAL STUDY OF SHILA - SINDUR W.S.R. TO ITS ACUTE TOXICITY STUDY

Dr. Ajay Nagula

Associate Professor, Department of Rasa-shastra and Bhaishajya Kalpana, S.S.V.P. Ayurved College, Hatta, Hingoli.

Dr. Suhas Khote

Associate Professor, Department of Shalya Tantra, V.P.Ayurved College, Jalna.

Dr. Swapanil Agrawal

Associate Professor, Department of Prasuti Tantra, R.P.A.M.P., Purna.

ABSTRACT:

The Kupipakwa Rasayana is a unique preparation in Ayureda as it is very compact in structure & very fast acting due to it's high potency. Shila-Sindur is prepared with combination of Shudha Parada; Shudha Gandhaka, Shudha Manahshila. Preparation method of Shila-Sindur is unique in the way it is prepared in Valuka Yanutra, which is heated in Bhrashtri for 40 hrs. Because of this it's efficacy increases many times. Inspite of availability of vast theoretical description in Ayurvedic texts regarding Kupipakwa Rasayana, very less research work is carried out on Shila-Sindur & presence of Arsenic ingredient it will causes toxicity in patient so it is mostly out of practice in Ayurvedic community. In the present article various methods of preparation of Shila-Sindur has been described along with it's acute toxicity study is also discussed in detail.

KEYWORDS: Shila-Sindur, Parada; Gandhaka; Manahshila, Bhrashtri.

INTRODUCTION:

In Rasa shastra the mercury is used as medicine with the combination of sulpher and without sulphur. The combination of mercury with sulphur is mainly divided into four categories viz. Kharaliya Rasayana pottali Rasayana; Parpati Rasayana and Kupi Pakwa Rasayana. As per nomenclature the drug which is prepared by intense heat inside the Kupi (glass bottles) & giving it the compactness by special method of preparation. Due to application of agni for long period, kupipakwa Rasayanas become very "laghu" & due to this quality these medicine can enters in various minute channels of body (sukshma strotas) Kupipakva rasas also increase Dhatwagni & Jatharagni which is the main principle treatment of Ayurveda. It was safe to carry, easy to administer, minute in quantity and no chances of destruction due to it's hard and solid form. Kupipakwa Rasayana was first time enlightened in Rasa Prakash Sudhakar (Year--). As the time

Vol. I - ISSUE – XXV SJIF Impact Factor : 6.91

& TRIPHALA KWATH YONI DHAVAN IN THE MANAGEMENT OF R.T.I. FREQUENCY

Dr. Swapanil Agrawal Associate Professor, Department of Prasuti, Tantra, R.P.A.M.P., Purna

Dr. Suhas Khote Associate Professor, Department of Shalya Tantra, V.P.Ayurved College, Jalna

Dr. Ajay Nagula

Associate Professor, Department of Rasa-shastra and BhaishajyaKalpana, S.S.V.P. Ayurved College, Hatta, Hingoli

ABSTRACT:

According to Ayurveda, health of a female starts in the fetal stage itself which describes the measures to yield a good female child. The distrinctive anatomical & physiological features of women in each age group were well studied by ancient sages of Ayurveda. Just as the river is cleansed by its flow the women are purified by menstrual flow. That is the reason for the non-susceptibility of women to many diseases. The regimens to be followed during menstrual & post menstrual periods are well advocated in Ayurveda. At least once in her life, a reproductive age women faces one of the common problems like Leucorrhea, dysmenorrhea PID etc. ayurvedic management has special effects that are long lasting safe & natural in this regard.

KEYWORDS : Ayurveda, PID

INTRODUCTION:

Reproductive age women, repeatedly suffer from vaginitis, cervicitis, leucorrhea, lower abdominal pain and low backache like symptoms. The first and foremost of these problems is emergence of a vaginal discharge of varying degrees, the shweta pradara (white discharge). This includes discharge due to vaginitis caused by different infective genera, cervicitis and related cervical erosion, PID and dysmenorrhea, due to related cervicitis. This causes considerable discomfort for daily work of a woman. If these symptoms persist, many women feel insecure and worried by the possibility of Cancer. WHO is undertaking various programmes all over the world to promote women's health.

SWASTHASYA SWASTHA RAKSHANAM (Health for all), is the motto of Ayurveda. Ayurvedic literature gives a handful of drugs and procedures in this regard. The aim of this study is to establish a standard ayurvedic regime for the above said problems on OPD basis and evaluate its efficacy.

Vol. I - ISSUE - XXXII

SJIF Impact Factor: 6.91

Page - 42

& TRIPHALA KWATH YONI DHAVAN IN THE MANAGEMENT OF R.T.I. FREQUENCY

Dr. Swapanil Agrawal Associate Professor, Department of Prasuti, Tantra, R.P.A.M.P., Purna

Dr. Suhas Khote Associate Professor, Department of Shalya Tantra, V.P.Ayurved College, Jalna

Dr. Ajay Nagula

Associate Professor, Department of Rasa-shastra and BhaishajyaKalpana, S.S.V.P. Ayurved College, Hatta, Hingoli

ABSTRACT:

According to Ayurveda, health of a female starts in the fetal stage itself which describes the measures to yield a good female child. The distrinctive anatomical & physiological features of women in each age group were well studied by ancient sages of Ayurveda. Just as the river is cleansed by its flow the women are purified by menstrual flow. That is the reason for the non-susceptibility of women to many diseases. The regimens to be followed during menstrual & post menstrual periods are well advocated in Ayurveda. At least once in her life, a reproductive age women faces one of the common problems like Leucorrhea, dysmenorrhea PID etc. ayurvedic management has special effects that are long lasting safe & natural in this regard.

KEYWORDS : Ayurveda, PID

INTRODUCTION:

Reproductive age women, repeatedly suffer from vaginitis, cervicitis, leucorrhea, lower abdominal pain and low backache like symptoms. The first and foremost of these problems is emergence of a vaginal discharge of varying degrees, the shweta pradara (white discharge). This includes discharge due to vaginitis caused by different infective genera, cervicitis and related cervical erosion, PID and dysmenorrhea, due to related cervicitis. This causes considerable discomfort for daily work of a woman. If these symptoms persist, many women feel insecure and worried by the possibility of Cancer. WHO is undertaking various programmes all over the world to promote women's health.

SWASTHASYA SWASTHA RAKSHANAM (Health for all), is the motto of Ayurveda. Ayurvedic literature gives a handful of drugs and procedures in this regard. The aim of this study is to establish a standard ayurvedic regime for the above said problems on OPD basis and evaluate its efficacy.

Vol. I - ISSUE - XXXII

SJIF Impact Factor: 6.91

Page - 42